

TISHLARNING RIVOJLANISH BOSQICHLARI

Alfraganus Universiteti Tibbiyot fakulteti

Stomatologiya yo'nalishi

1 - kurs talabasi Xolmurodova Manzura

Annotatsiya: Ushbu maqolada tishlarning rivojlanish jarayoni, ularning shakllanish bosqichlari hamda bu jarayonning inson organizmidagi ahamiyati haqida ma'lumot beriladi. Tishlarning rivojlanishi embrional davrdan boshlanib, ma'lum bosqichlar orqali shakllanadi. Tishlarning to'g'ri rivojlanishi og'iz bo'shlig'i salomatligini saqlashda muhim ahamiyatga ega. Maqolada tishlarning rivojlanish jarayonining asosiy bosqichlari, ularning xususiyatlari va stomatologiya sohasidagi ahamiyati yoritib berilgan.

Kalit so'zlar: tish rivojlanishi, odontogenez, tish kurtagi, emal, dentin, pulpa.

Inson organizmida tishlar muhim anatomik tuzilmalardan biri hisoblanadi. Ular ovqatni maydalash, nutqni shakllantirish va estetik ko'rinishni ta'minlashda katta ahamiyatga ega. Tishlarning rivojlanishi murakkab biologik jarayon bo'lib, embrional davrdan boshlanadi va bir necha bosqichlardan iborat bo'ladi. Tishlarning normal rivojlanishi og'iz bo'shlig'i salomatligini saqlashda muhim omil hisoblanadi. Tishlarning rivojlanish jarayoni Tishlarning rivojlanishi odontogenez deb ataladi. Bu jarayon embrion rivojlanishining taxminan 6–7 haftalarida boshlanadi. Tishlar og'iz bo'shlig'i epiteliysi va mezenxima to'qimalari o'zaro ta'siri natijasida shakllanadi.

Tishlarning rivojlanishi bir necha asosiy bosqichlardan iborat: 1. Tish kurtagi (boshlang'ich) bosqichi Bu bosqichda og'iz bo'shlig'i epiteliysi qalinlashib, kelajakdagi tishlarning boshlang'ich kurtaklari hosil bo'ladi. Bu kurtaklar keyinchalik tishning asosiy qismlarini hosil qiladi. 2. Qopqoq (cap)

bosqichi Ushbu bosqichda tish kurtagi shakli o'zgarib, qopqoq shaklini oladi. Bu davrda tish emalini hosil qiluvchi emal organi shakllanadi. 3. Qo'ng'iroq (bell) bosqichi Bu bosqichda tish to'qimalari yanada differensiyalanadi. Emalni hosil qiluvchi ameloblast hujayralar va dentinni hosil qiluvchi odontoblast hujayralar shakllanadi. 4. Mineralizatsiya bosqichi Bu bosqichda tish to'qimalari mineral moddalar bilan boyiydi. Emal va dentin qattiqlashadi hamda tishning asosiy tuzilishi shakllanadi. 5. Tishlarning chiqish bosqichi (erupsiya) Tishlar jag' suyaklaridan asta-sekin chiqib, og'iz bo'shlig'ida ko'rinadi. Odatda bolalarda sut tishlari 6 oylikdan boshlab chiqa boshlaydi. Tish rivojlanishiga ta'sir qiluvchi omillar Tishlarning rivojlanish jarayoniga bir qator omillar ta'sir ko'rsatadi. Ularga quyidagilar kiradi: irsiy omillar ovqatlanish va vitaminlar yetishmovchiligi umumiy somatik kasalliklar ekologik omillar Ushbu omillar tishlarning shakli, tuzilishi va chiqish vaqtiga ta'sir qilishi mumkin.

Xulosa:

Tishlarning rivojlanishi murakkab biologik jarayon bo'lib, bir necha bosqichlardan iborat. Ushbu jarayon embrional davrdan boshlanib, tishlarning og'iz bo'shlig'ida chiqishi bilan davom etadi. Tishlarning normal rivojlanishi inson salomatligi uchun muhim hisoblanadi. Shu sababli bolalik davridan boshlab og'iz bo'shlig'i gigiyenasiga rioya qilish va profilaktik stomatologik ko'riklardan o'tib turish muhimdir.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Axmedov A. – Stomatologiya asoslari. Toshkent, 2020.
2. Hasanov Sh. – Terapevtik stomatologiya. Toshkent, 2019.
3. Ten Cate A. – Oral Histology: Development, Structure and Function. Mosby, 2013.